
Воронежский государственный университет   Университет имени Гоце Делчева, г. Штип
Россия   Македония

Воронешки државен универзитет   Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Русија   Македонија

Voronezh State University   Goce Delcev University in Stip
Russia   Macedonia

Вторая международная научная конференция   Втора меѓународна научна конференција

Second International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

СБОРНИК СТАТЕЙ
ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS

10-12 мај 2017 / 10-12 мая 2017 / 10-12 May 2017

Воронеж

Воронеж

Voronezh

Воронежский государственный университет   **Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип**
Россия   **Македонија**

Воронешки државен универзитет   **Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,**
Русија   **Македонија**

Voronezh State University   **Goce Delcev University in Stip**
Russia   **Macedonia**

Вторая международная научная конференция   **Втора меѓународна научна конференција**

Second International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   **ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ**
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

СБОРНИК СТАТЕЙ
ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
CONFERENCE PROCEEDINGS

10-12 мај 2017 / 10-12 мая 2017 / 10-12 May 2017

Воронеж

Воронеж

Voronezh

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Гергана Пенчева-Апостолова (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Ева Бартос (Полска)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ-Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Зеки Ѓурел (Турција)
Неџати Демир (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонгат (Франција)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Технички секретар
Софија Заболотнаја
Татјана Уланска

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Софија Заболотнаја (руски јазик)

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Снежана Кирова (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Ирина Аржанова

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

81(062)

82(062)

316.7(062)

МЕЖДУНАРОДНАЯ научная конференция (2 ; Воронеж ; 2017)

Сборник статей / Вторая международная научная конференция, Воронеж, 10-12 мая 2017 = Сборник на трудови / Втора меѓународна научна конференција, Воронеж, 10-12 мај 2017 = Conference proceedings / Second International Scientific Conference, Voronezh, 10-12 May 2017. - Штип : Универзитет имени Гоце Делчева = Универзитет “Гоце Делчев” = Shtip : Goce Delcev University, 2017. - 642 стр. : табели ; 25 см

Трудови на рус., мак. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-469-7

а) Јазик - Собири б) Книжевност - Собири в) Културологија - Собири
COBISS.MK-ID 105484554

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Татяна Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Юлиа Дончева (Болгария)
Гергана Пенчева-Апостолова (Болгария)
Биляна Мариц (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Ева Бартос (Польша)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Реа Луйич (Хорватия)
Ученый секретарь
Софья Заболотная
Татьяна Уланска

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)

Софья Заболотная (русский язык)

Снежана Кирова (английский язык)

Техническое редактирование

Костадин Голаков

Ирина Аржанова

Славе Димитров

Адрес организационного комитета

Воронежский государственный университет

Филологический факультет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет

ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievaska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Gergana Pencheva-Apostolova (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Rea Lujic (Croatia)
Conference secretary
Sofya Zabolotnaya
Tatjana Ulanska

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Snezana Kirova (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Irina Arzhanova

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

Goce Delcev University - Stip

Faculty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Ануфрієв Олег – КУЛЬТУРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕКРАСОВЦІВ-СТАРОВІРІЦ В ПОНИЗЗИ УКРАЇНСЬКОГО ДУНАЮ: ІСТОРІЯ ТА СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПОЛІЕТНІЧНОСТІ (НА МАТЕРІАЛИ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ)	11
2. Асимопулос Панайиотис - РЫБНЫЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	19
3. Балек Тијана - КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ТЕМПЕРАТУРНИХ ПРИДЕВА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ И РУССКОМ ЈЕЗИКУ	27
4. Беляева Наталья - ОБРАЗ ДОМА В ТВОРЧЕСТВЕ В. ВЫСОЦКОГО И Ю. ШЕВЧУКА: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ	37
5. Бердникова Ольга Анатольевна – ФИЛОЛОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ГУМАНИТАРНЫХ НАУК	45
6. Бестолков Дмитрий Александрович – УЧАСТНИК РЖЕВСКОЙ БИТВЫ. ЛИРИЧЕСКИЙ ГЕРОЙ АЛЕКСАНДРА ТВАРДОВСКОГО В КОНТЕКСТЕ РУССКОЙ И БЕЛОРУССКОЙ ПОЭТИЧЕСКОЙ ТРАДИЦИИ.....	55
7. Гладышева Светлана - СУДЬБА РОССИИ И ЕВРОПЫ В ПУБЛИЦИСТИКЕ Д. С. МЕРЕЖКОВСКОГО ПЕРИОДА ЭМИГРАЦИИ.....	63
8. Гончарова Алина - ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕТОДИКИ «ТИХОГО ОБУЧЕНИЯ» ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ КЕЙЛЕБА ГАТТЕНЬО	69
9. Гоцко Алла Николаевна - СОЦИАЛЬНЫЕ И ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ РЕЧЕВОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ- ФИЛОЛОГА	79
10. Гузенина Светлана - СЛАВЯНСКИЕ ДУХОВНЫЕ ПАРАЛЛЕЛИ В КУЛЬТУРЕ РОССИИ И МАКЕДОНИИ.....	85
11. Ghențulescu Raluca -демче CULTURAL CHALLENGES IN SPECIALIZED TRANSLATIONS	91
12. Демченко Зинаида - КУЛЬТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА И ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К УЧЕБНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	101
13. Денкова Јованка - НАУЧНАТА ФАНТАСТИКА НА ИВАН ЕФРЕМОВ	111
14. Димова Виолета - ЕСТЕТИКАТА НА КОМУНИКАЦИЈАТА И МЕДИУМИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА	121
15. Ѓорѓиева Димова Марија - ЗА АТРАКТИВНОСТА НА ЕДЕН ЖАНР (КНИЖЕВНИТЕ, КНИЖЕВНО-ТЕОРИСКИТЕ И КНИЖЕВНО-ИСТОРИСКИТЕ ИМПЛИКАЦИИ НА ИСТОРИОГРАФСКАТА МЕТАФИКЦИЈА)	129
16. Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНИЗМИТЕ ВО ТВОРЕЧКАТА РИЗНИЦА НА АНТЕ ПОПОВСКИ	139
17. Ефременкова Татьяна Николаевна - ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО УСПЕШНОЙ ЛИЧНОСТИ, ЧЕРЕЗ ОРГАНИЗАЦИЮ ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ	149
18. Жосу Зоя - ПАМЯТЬ КУЛЬТУРЫ В РОМАНЕ ГЕРМАНА БРОХА «НЕВИНОВНЫЕ»	153

19. Зайналова Лариса – СОПОСТАВИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СИНТАКСИЧЕСКИХ КОНСТРУКЦИЙ КАК ОСНОВА ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ	157
20. Зуева Надзея - ІДЭЙНЫ БАЗІС НАРОДНАГА БЫЦЦЯ Ў МАЛОЙ ПРОЗЕ БЕЛАРУСКАГА ПІСЬМЕННІКА ЛУКАША КАЛЮГІ	163
21. Иванова Бильана, Кирова Снежана, Кузмановска Драгана - ВЛИЯНИЕ НА ВЕШТИНИТЕ ЗА ПИШУВАЊЕ И ЗБОРУВАЊЕ НА КОМУНИКАЦИЈАТА НА СТУДЕНТИТЕ НА АНГЛИСКИ И ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	173
22. Ивановска Билјана, Кусевска Марија - ПРАГМАТИКА НАСПРОТИ ГРАМАТИКА НАСПРОТИ СЕМАНИКА	185
23. Iskrev Dimitar - THE MENTOR AS KEY FIGURE IN WORKPLACE TRAINING	193
24. Јакимовска Светлана - ТРАНСФЕРОТ НА КУЛТУРНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ПРИ ПРЕПЕВОТ НА СТИХОЗБИРКАТА БЕЛИ МУГРИ ОД КОЧО РАЦИН	201
25. Jankova Natka - INTERCULTURAL COMMUNICATION IN ELT	211
26. Jovanov Jane - POLYCONTEXTUAL LINGUACULTURAL COMPETENCE	219
27. Југрева Марија - ПРОТЕСКАТА ВО РАСКАЗОТ „МЕТАМОРФОЗА” НА ФРАНЦ КАФКА	227
28. Караниколова-Чочоровска Луси - МЕНТАЛИТЕТОТ ВО КУСАТА ПРОЗА НА ЧЕХОВ (ЗА ЖЕНСКИОТ, ЧИНОВНИЧКИОТ И НАРОДСКИОТ МЕНТАЛИТЕТ ВО КУСАТА ПРОЗА НА АНТОН ЧЕХОВ)	233
29. Корноглуб Е.В. - ОБРАЗ Л.Н. ТОЛСТОГО В ПОВЕСТИ ИОНА ДРУЦЭ «ВОЗВРАЩЕНИЕ НА КРУГИ СВОЯ»	240
30. Коробов-Латынцев Андрей - РУССКАЯ ФИЛОСОФИЯ О ВОЙНЕ И НА ВОЙНЕ	245
31. Костюченкова Наталья - МЕТАФОРИЧЕСКАЯ ОРИЕНТАЦИЯ В ОТНОШЕНИИ ГРАММАТИЧЕСКОГО ЯРУСА ЯЗЫКА (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО, АНГЛИЙСКОГО И НОРВЕЖСКОГО ЯЗЫКОВ)	257
32. Крикливец Елена - СТИЛЕВАЯ МОДИФИКАЦИЯ РЕАЛИСТИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ В РУССКОЙ И БЕЛОРУССКОЙ ЛИТЕРАТУРАХ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ ХХ ВЕКА	263
33. Krsteva, Marija - FACT VS. FICTION: THE DOUBLING OF THE BIOGRAPHICAL SELF IN BIOFICTIONS ABOUT F.SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	271
34. Кузмановска Драгана, Кирова Снежана, Иванова Бильана - МАКЕДОНСКИОТ ПРЕДЛОГ НА – КАМЕН НА СОПНУВАЊЕ КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА ГЕРМАНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	277
35. Кузнецова Татьяна - КУЛЬТУРА ЭТНОСА В ФИЛОСОФСКО-ЭСТЕТИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ	287
36. Kyrchanoff Maksym - MODERNISM, FUTURISM AND AVANT-GARDE AS INTELLECTUAL MOTHERLANDS OF TRANSFORMATIONS IN CHUVASH IDENTITY IN THE POETRY OF GENNADIИ АИИ	295
37. Лазарев Андрей - «СЛАВЯНСКИЙ ВЕСТНИК» И МОСКОВСКИЙ СЛАВЯНСКИЙ СЪЕЗД (1867)	307
38. Леонтиќ Марија - ПОТЕКЛО НА ТУРСКАТА ЛЕКСЕМА (х)ане/(х)ана (hane) И НЕЈЗИНА АДАПТАЦИЈА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СУФИКС	313
39. Лапыгина Мария - ОПИСАНИЕ КОММУНИКАТИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ СЕРБСКОГО И РУССКОГО НАРОДА В СТАНДАРТНЫХ КОММУНИКАТИВНЫХ СИТУАЦИЯХ	321
40. Lisjak Anton - TRAGOVI RAZVOJA SLAVENSKOG IDENTITETA U POVIJESNIM IZVORIMA SREDNJEGA VIJEKA	329

41. Майсюк Ольга - ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ГРАММАТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ РУССКОГО И ТУРКМЕНСКОГО ЯЗЫКОВ	341
42. Макаријоска Лилјана - ЛЕКСИЧКИОТ ПОДБОР ВО ПРОЗАТА НА ВЛАДО МАЛЕСКИ	349
43. Марковиќ Михајло, Новотни Соња – ЈАЗИЧНАТА ПОЛИТИКА НА РМ И ОДНОСОТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ КОН МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	359
44. Маролова Даринка, Ѓорѓиевска Ева - БИРГЕРОВАТА „ЛЕНОРЕ“ – ПАРАДИГМА ЗА НЕПРЕБОЛНА ЛЮБОВ	367
45. Меркулова Инна - ЛЕКСИКА МАКЕДОНСКОГО ЯЗЫКА НА ОБЩЕСЛАВЯНСКОМ ФОНЕ	373
46. Методијески Дејан, Голаков Костадин - МАКЕДОНИЈА КАКО ПОТЕНЦИЈАЛНА ДЕСТИНАЦИЈА ЗА РУСКИТЕ ТУРИСТИ	383
47. Михайлова Ирина - РОЛЬ ИНОЯЗЫЧНЫХ ВКРАПЛЕНИЙ В УСТАНОВЛЕНИИ ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНЫХ СВЯЗЕЙ ПРОИЗВЕДЕНИЙ В.О. ПЕЛЕВИНА	393
48. Михайлова Елена, Чжоу Жуйгао - ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ПОЭТИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА НА РУССКИЙ ЯЗЫК	399
49. Младеноски Ранко - ПОЕТСКИОТ ОРАТОРИУМ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ	409
50. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	419
51. Негријеска Надица – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА МОЖНИОТ НАЧИН ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ЕКСЦЕРПИРАНИ ОД РОМАНОТ CANONE INVERSO ОД АВТОРОТ ПАОЛО МАУРЕНСИГ И ПРЕВОДОТ НА МАКЕДОНСКИ	427
52. Недјурмагомедов Георгиј - ДИДАКТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ СТАРШИХ КЛАССОВ	437
53. Новотни Соња, Марковиќ Михајло – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА РАЗВОЈОТ НА ПОЛУВОКАЛИТЕ ВО ДВА ПАТЕРИЦИ СО МАКЕДОНСКА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКА РЕДАКЦИЈА	445
54. Орлова Надежда - БИБЛЕЙСКОЕ ИМЯ В СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКАХ: АГАРЬ	455
55. Пасмарнова Валерия - ВИДЕО-КЕЙС КАК ФОРМА ОБУЧЕНИЯ НА СТЫКЕ ВЕБИНАРА И КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ	465
56. Петровска- Кузманова Катерина - „МАЈСТОРОТ И МАГАРИТА“ ОД М. БУЛГАКОВ НА СЦЕНАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОДЕН ТЕАТАР	473
57. Плахтиј Татьяна - РЕМИНИСЦЕНЦИИ КАК АКТУАЛИЗАТОРЫ НОВЫХ СМЫСЛОВ В ПЬЕСАХ УКРАИНСКОГО ДРАМАТУРГА XX СТОЛЕТИЯ НИКОЛАЯ КУЛИША	481
58. Пляскова Елена – ОТРАЖЕНИЕ НАРОДНОГО ЮМОРА В НЕМЕЦКИХ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМАХ	491
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste - THE CONTRIBUTION OF “DRACULA UNTOLD” TO THE EVOLUTION OF BRAM STOKER’S DRACULA: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PROTAGONISTS	497
60. Попова Дарња - БЕЗУМНЫЙ МЕЧТАТЕЛЬ»: РЕЦЕПЦИЯ ЛИЧНОСТИ И ТВОРЧЕСТВА Э. ПО ВО ФРАНЦУЗСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ КРИТИКЕ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XIX – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВВ.	505
61. Продановска-Попоска Весна - ПРЕГЛЕД НА МЕТОДИТЕ И ТЕХНИКИТЕ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО ОДНОС НА ПРАВИЛНИОТ ИЗГОВОР	515
62. Розенфелд Марьяна - РЕЧЕВОЙ ЭТИКЕТ В ОБЩЕНИИ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ	523

63.	Roitberg Natalia – THE STRUCTURE OF A LANGUAGE LESSON	531
64.	Росенко Н.И. - О НЕКОТОРЫХ НАПРАВЛЕННОСТЯХ ЭКОНОМИКО-ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ ЮРИСТА	539
65.	Ряполов Сергей Владимирович - ФИЛОСОФИЯ О. ФЕОФАНА (АВСЕНЕВА) В КОНТЕКСТЕ ВОРОНЕЖСКОГО ФИЛОСОФСКОГО ТЕКСТА	543
66.	Саломатина Мария - ЭССЕИСТИКА ПЕТРА ВАЙЛЯ, ИЛИ БЕСКОНЕЧНОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ	551
67.	Симонова Светлана, Белоусов Арсений - К ВОПРОСУ ОБ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОМ СИНТЕЗЕ В ИКОНОПИСИ ВИЗАНТИИ И ДРЕВНЕЙ РУСИ	561
68.	Соловьев Дмитрий - СИСТЕМА КУРАТОРСТВА УНИВЕРСИТЕТОВ	569
69.	Стојановска-Стефанова Анета - КУЛТУРНИ ПРЕОБРАЗБИ КАЈ ДРЖАВИТЕ ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	573
70.	Тасевска Марица, Хаџи-Николова Адријана – АНГЛИЦИЗМИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД СПИСАНИЈАТА „JOY“ и „WOMAN“	579
71.	Тернова Татјана - ОБРАЗ РЕВОЛУЦИИ В ЛИРИКЕ АНАТОЛИЈА МАРИЕНГОФА	591
72.	Тодорова Марија - УСВОЈУВАЊЕ НА ВТОР ЈАЗИК	597
73.	Тоевски Свето - АНТРОПОЛОШКАТА ЛИНГВИСТИКА ВО МАКЕДОНИЈА И НЕЈЗИНИОТ ПОГЛЕД НА ГАНЕ ТОДОРОВСКИ И ПЕТРЕ М.АНДРЕЕВСКИ 605	
74.	Тресцова С.В., Трощинская-Степушина Т.Е. - КЛАССИЧЕСКАЯ МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ	629
75.	Уланска Татјана – КОГНИТИВНИТЕ МЕХАНИЗМИ ПРИ ПРОЦЕСОТ НА ЗБОРООБРАЗУВАЊЕ ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	633
76.	Филошкина Светлана - ТЕЛЕСНЫЕ ОБРАЗЫ В РОМАНЕ М. ОНДАТЖЕ «АНГЛИЙСКИЙ ПАЦИЕНТ»	639
77.	Хайдер Джамил Джабер Альшинаинин - МЕЖДУНАРОДНЫЕ КУЛЬТУРНЫЕ СВЯЗИ ИРАКА В ЭПОХУ СОЦИОПОЛИТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ	645
78.	Холина Дарья Александровна - ДВИЖУЩИЙСЯ СУБЪЕКТ В РАННЕЙ И ПОЗДНЕЙ ЛИРИКЕ У. Б. ЙЕЙТСА	651
79.	Цыганкова Яна - РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ОБРАЗА ВАМПИРА В РОМАНАХ ЭНН РАЙС И ПОППИ З. БРАЙТ «ИНТЕРВЬЮ С ВАМПИРОМ» И «ПОТЕРЯННЫЕ ДУШИ»	659
80.	Чуносова Ирина - УЧЕБНАЯ МОТИВАЦИЯ КАК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА	665
81.	Шутаров Васко - МЕЃУНАРОДНИ КУЛТУРНИ ВРСКИ ВО ВРЕМЕ НА СОЦИО-ПОЛИТИЧКИ ПРОМЕНИ	671

УСВОЈУВАЊЕ НА ВТОР ЈАЗИК

Марија Тодорова¹

¹м-р, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“-Штип

Апстракт

Изучувањето и владеењето на странски јазици е од големо значење и има огромно влијание не само врз личниот и професионалниот развој на луѓето туку и врз развојот на општеството. Многујазичноста и билингвизмот како и многујазичното и двојазичното усвојување веќе се широко распространети, не само во официјално признати двојазични и повеќејазични заедници туку и во целиот свет и затоа претставуваат неисцрпена област и предмет на многу научни истражувања. Целта на овој труд е подетално да се разгледаат, објаснат и да се разберат поимите поврзани со билингвизмот односно двојазичноста: прв (J1) и втор (J2) јазик, учење и усвојување на втор јазик; да се анализира и објасни улогата и влијанието на J1 (мајчин јазик) при изучување на J2 (втор јазик) и на крај да се разгледаат можностите за полесно и поефикасно учење на следните јазици.

Клучни зборови: прв (J1), втор (J2), странски јазик, усвојување, двојазичност.

Вовед

Современиот начин на живот, како и новата реалност во Европа и светот ни наложува да поседуваме одредени знаења и способности за да се реализираме како успешни личности. Денес, владеењето на што повеќе странски јазици е предност за секој од нас и за нашата интелектуална надградба, за да се развиваме како на личен така и на професионален план. Тоа претставува една од основните причини кои ги мотивираат не само учениците туку и воопшто целото население во едно мултикултурно општество, да учат и да усвојуваат странски јазици, да пројавуваат интерес кон другите народи и култури и да умеат да ги користат акумулираните знаења во мултикултурна средина. Потребата од учење, владеење и користење на повеќе од еден јазик во едно општество, налага промени во образовните системи т.е. тие треба да се ориентирани кон образование на билингвални и многујазични личности и кон развој на многујазични општества.

Еднојазичност, двојазичност, многујазичност

Првиот (J1) или родниот јазик го усвојуваме природно, паралелно и нераскинливо од нашиот развој како луѓе, од детството до нашето формирање како личности, надвор од институционалното и формално образование.

Зборувањето на само еден јазик, обично јазикот што сме го стекнале како прв јазик (J1) или мајчин јазик, се нарекува еднојазичност. Еднојазични говорители се не само оние кои што познаваат и користат еден јазик, туку исто така и оние кои што познаваат и можат да користат различни варијанти на истиот и кои поседуваат вештини за префрлување од една на друга јазична варијанта и од еден на друг стил на зборување.

Вториот (J2) јазик се усвојува во подоцнежна фаза од нашиот развој, вклучувајќи ја и наставата во училиштата.

Двојазичност е термин кој се користи кога се зборуваат два јазика од кои еден е првиот или мајчиниот јазик на двојазичните говорители. Иако многу научници го користат поимот „двојазичност“ и кога станува збор за поединци коишто зборуваат два јазика и кога во едно општество се употребуваат т.е. се зборуваат два јазика, сепак некои научници како на пр. Хамерс и Блан (Hamers and Blanc 2000: 6) се стремат да се направи разграничување помеѓу поимите што означуваат индивидуално или општествено користење на двата јазика. Тие ги употребуваат поимите “bilingualism” кој се однесува на употребата на два јазика во едно општество и “bilinguality” кој се однесува на способноста на поединците да зборуваат два јазика. Поради фактот дека сè повеќе луѓе во светот се двојазични, двојазичноста е постојан предмет на истражување за многу научници.

Понекогаш во литературата, поимот двојазичност се поистоветува со поимот многујазичност, којшто се употребува кога се заборуваат повеќе од два јазика. Личноста, која има способност да употребува три или повеќе јазици до определен степен се нарекува многујазична личност или полиглот. Како при двојазичноста, така и овде, некои научници се обидуваат да направат разграничување помеѓу поимите „multilingualism“ и „plurilingualism“. Поимот „multilingualism“ се однесува на јазичната разноликост во општеството т.е. употребата на три и повеќе јазика во едно општество а „plurilingualism“ се однесува на способноста на поединци да зборуваат повеќе јазици.

До овде ги разгледавме клучните поими а сега ќе се посветиме на неколку клучни прашања поврзани со оваа тема. Ако земеме во предвид дека многујазичните личности не можат да ги владеат сите јазици подеднакво, тогаш многу е важно да размислиме кој е неопходниот степен на познавање на јазикот и како да се пребројат јазиците кои ги познава говорителот?

Еден од клучните фактори кои влијае врз пребројувањето на јазиците е токму степенот на познавање на јазикот. Имено, без разлика дали станува збор за прв, втор, трет или следен јазик, степенот на познавање на јазиците, никогаш не е

стабилен и може да варира постојано. При континуирано користење на јазикот, јазичните компетенции и вештини на личноста се развиваат и обратно, кога јазикот не се употребува одреден временски период доаѓа до постепено губење на истите. Постојаната промена во развојот на јазичните вештини и компетенции зависи од редица фактори како на пример индивидуалните фактори: возраст, мотивација, интелегентност и претходно искуство за изучување на јазици. Овие фактори заемно дејствуваат едни со други и затоа е невозможно да се прецизира влијанието на секој од нив одделно и никогаш не може со точност да се претпостави какво влијание би имал одреден фактор врз личноста при изучувањето на даден јазик.

Како што веќе споменавме погоре, друго многу важно прашање за научниците од оваа област е: до кое ниво говорителот треба да го познава јазикот за да се вброи во групата на двојазични или многујазични личности и како може да се измери степенот на познавање на јазикот. Во врска со овие прашања, научниците порано имале дијаметрално спротивни ставови кои секако веќе не се издржани. Првиот е дека „вистински“ двојазични т.е. многујазични личности се оние кои имаат „полно“ познавање на јазиците. Другиот пак е, дека дури и минимални познавања на јазикот се доволни за да личноста се смета за двојазична. Од овде, произлегува прашањето што всушност значи „полно“ познавање на јазикот? И, бидејќи не постои човек кој ги знае на пр. сите зборови на еден јазик, го поставуваме прашањето дали може да се тврди дека некој напoлно познава повеќе од еден јазик? Според Блумфилд (Hamers and Blanc 2000: 6) двојазичноста е „владеење на два јазика до степен на владеење на роден“, а според Хауган (Haugen, цит. од Aronin, L., & Hufeisen, B. 2009: 19) „до степен кога говорителот на еден јазик, може да произведе полни и осмислени реченици на друг јазик“. Во дефинициите од поново време, повеќе не се наметнува идејата дека владеењето на странскиот јазик треба да е на исто ниво како и владеењето на мајчиниот јазик. Како што веќе споменавме, јазичните знаења и вештини со текот на времето постојано се менуваат. Затоа, може да се каже дека проверката на степенот на владеење на јазиците во определен период од животот на говорителот, со што се утврдува дали личноста е еднојазична, двојазична или многујазична, го покажува степенот на владеење на јазикот само во тој временски период и не претставува никаква гаранција за во иднина. При проверката на степенот на владеење на јазиците треба да се земат во предвид познавањето на лексичките елементи, граматички и стилски вештини, прагматички компетенции, изговор, како и четирите јазични вештини: слушање, зборување, читање и пишување. Останува дилема за научниците дали треба или не треба да се вклучат оние кои имаат развиено само рецептивни или само продуктивни вештини, или пак оние кои имаат способност само за усно изразување или можат само да читаат и да пишуваат.

Усвојување на втор јазик

Оваа научна област се занимава со процесот на изучување на втор јазик после мајчиниот односно откако мајчиниот е веќе усвоен. Фокусот е поставен на тоа како всушност се учат јазиците, како учениците и студентите креираат нов јазичен систем при минимални и ограничени познавања од вториот јазик, што конкретно е совладано или не е совладано, зошто повеќето успеваат или не успеваат да го постигнат истото ниво на знаење и да го владеат вториот јазик исто како и мајчиниот. Вториот јазик може да се усвојува преку:

- неформално учење на јазикот т.е. во природна средина,
- формално учење т.е. преку настава,
- комбинација од формално и неформално учење на јазикот.

Неформално учење на јазикот имаме во ситуации кога на пример семејство од Македонија заминува да живее во САД и детето и неговите родителите го „впиваат“ англискиот јазик преку игра и комуникација со другарчињата и колегите американци, без да посетуваат курсеви за англиски јазик или било каков друг вид настава. Формално учење имаме кога на пример ученик или студент во Македонија посетува курс или изучува англиски јазик како дел од студиската програма, а пак комбинираното учење на јазикот се јавува во ситуации кога на пример семејството кое заминало да живее во САД, го усвојува англискиот јазик и преку комуникација со луѓето и преку настава т.е. курс по англиски јазик.

За да се разбере процесот на усвојување на втор јазик, треба да се потенцира што точно усвојува ученикот при изучување на вториот јазик, на кој начин ги стекнува своите знаења и зошто некои ученици се поуспешни од други. Од овде произлегува потребата да се објасни поимот „меѓујазик“, да се анализира улогата на J1 (мајчин јазик) и да се објасни неговото влијание врз изучувањето на J2 (втор јазик).

Во текот на процесот на изучување на втор јазик, ученикот поминува низ различни транзициски јазични системи, сè додека не го совлада јазичниот систем на J2. Изучувачот создава сопствен, интересен јазичен систем на правила и функции кои се однесуваат и на изворниот и на целниот јазик. Така, учењето се одвива преку овој ментален јазичен систем, наречен „меѓујазик“ кој со тек на време, постепено сè повеќе се оддалечува од мајчиниот и се приближува до J2, т.е. на секоја етапа од процесот на изучување на јазикот, изучувачот создава нов меѓујазик. Затоа, може да се каже дека меѓујазикот не е статичен односно тој се менува во зависност од новопостигнатото знаење и прогресот на изучувачот. Големо влијание врз создавањето на меѓујазикот има и мајчиниот јазик, особено во почетната фаза на изучување на вториот јазик.

Улогата на мајчин јазик при изучување на втор јазик

Првиот (E1) или родниот јазик го усвојуваме природно, надвор од институционалното и формално образование. Тој претставува основа, сврзувачка точка и објект за споредба при изучување на следните јазици. Поради тоа, тој не се исклучува од наставата, туку се користи свесно и активно при изучување на странски јазик. Родниот јазик структурира ментална мрежа на врски, во која се интегрираат сите елементи, единици и структури на новиот јазик.

При усвојување на јазици, со тек на време, стекнуваме чувство за новите информации и постепено добиваме идеи како да ги повземе со нашите претходни знаења. Во ситуации кога се пренесуваат и користат претходните јазични знаења од мајчиниот јазик (J1) со цел да се олесни усвојувањето на новиот јазик т.е. јазикот со кој што се среќаваме за прв пат, тогаш станува збор за "*трансфер*". Тоа е поим што се употребува кога наученото во една ситуација се пренесува во друга. Едно од клучните прашања на кое треба да се обрне најмногу внимание е „Каде при учењето на странски јазици може да се направи врска и како да се прошират постоечките јазични знаења и искуство?“ Така, трансферот се однесува на:

- проширување на јазичните знаења односно откривање на исти или слични јазични елементи и структури меѓу родниот јазик (J1) и првиот странски јазик (J2) (декларативно јазично знаење),
- проширување на вештините за разбирање т.е. меѓујазично разбирање (пред сè во областа на читањето), и
- развој на јазичната свест односно користење, продлабочување и диференцијација на стратегиите користени во процесот на учење на мајчиниот јазик при изучувањето на вториот јазик и со тоа, проширување на искуството за учење на странски јазици (процедурно знаење).

Истражувања спроведени во оваа област, покажуваат дека степенот на трансфер помеѓу јазиците зависи од јазичната блискост меѓу нив т.е. дали првиот и вториот јазик се слични во однос на фонетска структура, лексика или синтакса. Може да се создаде позитивен или негативен трансфер. *Позитивен трансфер* се создава кога научените структури или правила кои важат за J1, соодветно и правилно се употребуваат при изразувања на J2. Спротивно на тоа, кога научените структури или правила кои важат за J1, не се употребуваат соодветно и правилно и на тој начин доаѓа до грешки во изразувањата на J2, тогаш станува збор за *негативен трансфер*. Услов за остварување на позитивен трансфер е присуството на идентични елементи не само во изворниот и целниот јазик, туку и во процесот на изучување на двата јазика. Поради тоа, неопходно е да се споредуваат и јазичните структури и процесите на изучување на јазиците за да се користат соодветни стратегии за учење и да се бараат сферите и сличностите во кои позитивниот трансфер би довел до успех. Тоа значи дека треба да се обрне доволно внимание не само на *содржинскиот трансфер*, туку и на *операционалниот трансфер*. Од друга страна пак, базирајќи се на сличностите меѓу јазичните феномени, учениците

најчесто ги прифаќаат двата јазика како идентични и допуштаат грешки при што доаѓа до негативен трансфер од првиот на вториот јазик.

Од веќе заклученото, дека двојазичните личности имаат способност да трансферираат односно да пренесуваат знаења и вештини од нивниот мајчин јазик на вториот јазик, може да се каже дека јазичните компетенции на ученикот за J2 делумно зависат од нивото на веќе постигнатите јазични компетенции за J1. Од овде, произлегува хипотезата досега докажана од многу истражувачи, дека високото ниво на познавање на J1 позитивно ќе се одрази при процесот на изучување на J2, и обратно пониското ниво на познавање на J1 би резултирало со потешкотии за изучувачот да постигне јазична компетенција, односно да го совлада јазичниот систем на J2. Многу пати е потврдено дека претходното владеење на J1 подоцна има директно влијание врз изучувањето на J2.

Заклучок

Во вој труд се дефинираат поимите J1 и J2 и детално се појаснува процесот на изучување и усвојување на втор јазик. Многујазичниот трансфер е во центарот на вниманието бидејќи е корисен како за олеснување на процесот на учење и усвојување на следните јазици од страна на учениците, така и за олеснување при изборот на соодветни наставни материјали и техники при реализирање на наставниот процес од страна на професорите.

Од големо значење и од голем интерес за многујазичната методика се прашањата од типот: "Каде при учењето на странски јазици може да се направи врска и како да се прошират веќе постоечките јазични знаења и искуство?" Мислам дека не се обрнува доволно внимание на овие прашања и се надевам дека во иднина професорите ќе бидат помотивирани и ќе обрнат малку повеќе внимание на наставата по странски јазик, олеснувајќи го процесот на усвојување на јазикот. Тие треба да развијат свест кај учениците за евентуалната блискост меѓу јазиците, кои се предмет на изучување и усвојување, да ги научат да го разбираат сопствениот процес на учење на странски јазик и евентуално ефикасно да го спроведуваат самостојно, користејќи стратегии за успешно усвојување на јазици после J1. Со тоа би се поттикнала желбата на учениците и студентите да изучуваат што повеќе странски јазици а не само еден. Наставниците треба да се стремат да се вклопат во промените кои се налагаат во образовните системи т.е. и тие треба да се ориентираат кон поучување на билингвални и многујазични личности и кон развој на многујазични општества.

Референци

1. Веселинов, Д.: *Образование: Европски измерения на съвременото чуждоезиково обучение*. Софија: Св. Климент Охридски 5/2006.
2. Стефанова, П.: *Чуждоезиковото Обучение: учене, преподаване, оценяване*. Софија: Сиела-софт енд паблицинг 2006.
3. Стойчева, Д.: *Методика на многоезичието – съшност, цели, принципи*. В сп. Езици и култури в диалог. Традиции, приемственост, новаторство. Софија: Св. Климент Охридски 2010.
4. Стойчева, Д.: *Многоезичноста в чуждоезиковото обучение*. В сп. Чуждоезиково обучение 5. Софија: Св. Климент Охридски 2008.
5. Шопов, Т.: *Съвремените Езици: подходи, планове, процедури*. Благоевград 2008.
6. Шопов, Т.: *Чуждоезиковата Методика*. Софија: Св. Климент Охридски 2005.
7. Appel, R., & Muysken, P.: *Language Contact and Bilingualism*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2005.
8. Aronin, L., & Hufeisen, B.: *The Exploration of Multilingualism: Development of research on L3, multilingualism and multiple language acquisition*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company 2009.
9. Cenoz, J., & Genesee, F.: *Beyond Bilingualism : Multilingualism and Multilingual Education*. Clevedon, Philadelphia, Toronto, Sydney, Johannesburg: Multilingual Matters LTD 1998.
10. Edwards, J.: *Multilingualism*. London & New York: Routledge 1994.
11. Ellis, R.: *Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press 1997.
12. Gass, S. M., & Selinker, L.: *Second Language Acquisition: An introductory course*. New York: Routledge 2008.
13. Hamers, J. F., & Blanc, M. H.: *Bilinguality and Bilingualism*. Cambridge: Cambridge University Press 2000.
14. Hurd, S., & Lewis, T.: *Language Learning Strategies in Independent Settings*. Bristol, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters 2008.
15. Krashen, S. D.: *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Pergamon Press Inc 1981.
16. Saville-Troike, M.: *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore: Cambridge University Press 2006.